

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه گار

هر ایک برنجی کوئی نشر اولور

مؤسساری

احمد شعیب ، ترفیق ، محمد هاریر

محرره جات

روسیه: احمد شعیب ، - فرانسه و نه نادره: احمد و لقی ، -
اصول عمومی و تکالیف: مالی و معقولات ندرن نامیه ، - اصول مسکوکات
قدیمه: ابن الحقی لعلی ، - زراعت استانبول قاری اصل یا ییلور ،
چالو ، - اسطراسن مقاوله نامداری ، - بودجه حقیقک نادرشعی ،
دارالتنویع معملر ندرن زعمدی ، - فرانسه سطلال کبری: احمد شعیب ،
پورسه معاملاتی

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد هاریر

نسخه سی: ۱۰ غرورش

استانبول

- امور اداره و تحریریه: طبعین مطبعه سی -

۱۳۲۶

بورجه حقك تايخي

— مابعد —

مالیه نظارتند بولنش اولان مصرلی مصطفی فاضل پاشا ایله کمال بک و دیگر بر طاقم ذوات اوروپایه فرار وایلك قافله احرار عثمانیه نی تشکیل ایدرك نثریاته باشلادقدن صکره : دور عزیز ی اسرافاتندن و بودجه نك اسباب عدم توازنندن بحث ایدیور و بونك چاره سنی اراثة یه چالیشورلر. مملکتده تأمین حرب مطبوعات ایله پارلمتونك کشادی ناقابل اجتاب بر نتیجه ضروریه کورنیور ایدی. ایلك احرار عثمانیه ، پارلمتو و حاکمیت ملیه فکرلرنی نشر و توسیع ، دور عزیز نك سوء استعمالات مالیه سنی تصویر و یاد ایدرك اولدقچه بیوک قوت قازانمشلر ایدی ؛ دیمك ، مهاجرین « بودجه حقنی » طلب ایدیورلر ایدی ؛ واقعا متقدرمز ایله اوزمانك ادبایسده « کمال صراحتله » « بودجه حقنی ملتکدر ، ویریه جک ویرکیلی خلق کندی قبول و تعیین ایتلیدر ، عکس حالده ، بوویرکیلر مشروع و قانونی اولماز » ادعاسی بر اساس فنی یه مستند اولهرق ، ایلری سورولیور ایدی. امانتیجه ینه بوکا منجر اولویور ایدی ؛ نته کیم ۱۲۹۳ قانون اساسیی اعلان اولونور ایکن ، زمانك طوغوردینی بو حقیقته خط هایونده بریز بر اقلیمش ایدی :

« قانون اساسی... و موازنه مالیه نك تأمین صحتنه.. متعلق اولوب... احکام شریفه و ملک و ملتک بوکونکی قابلیت و احتیاجاتنه مطابق و اخص آمانلز اولان سعادت و ترقیات عامه فکرینه موافقدر . »
قانون بایمق و تصدیق ایتمك حقنی ملتک و کیلرینه خاص عد ایدیلنجه ، الهم اولان بودجه قانونی پارلمتو تصدیق ایایه جکدر . بونك ایچون ، ۱۲۹۳ قانون

اساسیسی ایله، مملکتیز مکلفینی بودجه حقنه تمامیه مالک اولمش دیمکدر: ممالک متمدنه ده اولدینی وجهله، وارداتک جابیتنه مآذونیت انحق پارلتو طرفندن ویریه جکده در. صرفیاتک مقدارینی تعیین و حکومت او خصوصده ده مساعدده اعطاسی پارلتونک انده در. بقاء علیه واردات و مصارف دولتی قارشیلان شیردق موازنه سنه جالیشمق و موازنه نی وجوده کتیره مین حکومت و وکلای دولتی مسئول طوتمق و علی العموم وارداتک امر جباتی ایله مصارفک صورت اجراسنه اک یوکسک نقطه دن تفتیشانده بولمق پارلتویه عائددر. اگر بو حقوق ۱۲۹۳ قانون اساسیسی ایله تأمین ایدلش ایسه، بوکون بوندن اکلا دیغمز نتیجه شودر:

« مکلفین ویرمکه اولدقلری ویرکولری، حکومت مأمورلرینک امر و جبرلری ایله ویرمیورلر. کندی رضالری ایله ویرمیورلر. چونکه، ویرکیلری پارلتویه کوندر دکلری وکیللری ایله قبول و بونلرک تأدییه سنی تعهد ایتشلر در. بونقطه ده حقیقت نصل بوندن عبارت ایسه، بونک عکسنی فرض ایدرک، دیگر جهتی ده محض حقیقت کی قبول ایتک ضروری اولور. شویله که، هر نه سبیدن اولور ایسه اولسون، حکومت، سلطان پارلتوینی طاغیدر ایسه مکلفینک وکیللری بعدالذاکره ویرکی طرح و جباتیه مآذونیت ویرمدجه، برپاره طوپلامغه تثبیت ایده مز. ایدر ایسه، افراد مکلفه بویله برویرکی بیلمز؛ حکومته بورجلی دکلدر؛ کندیسندن طلب اولونور ایسه بش پاره ویرمز؛ ویرکی زورله حکومت مأمورلری طرفندن انسان، عاداتا غضب ایدیلیر مشجه سنه، مکلفینک جیلرندن چقاریلان پاره دکلدر. بلکه ویرکی مکلفینک بر حصه اختیاریه سیدز. ایشته حقیقی بودجه حق بومکدر.»

۱۲۹۳ قانون اساسیسی بو حق پک صریح قبول و ایضاح ایدیور. نته کیم بوقانونک صراحتدن قوت آلهرق ایلك پارلتو اجتماعنده مبعوثلرک ایچندن برچوق ذاتلر ده اولجه سوبله میه جک بعض افاده و سوزلر ایله بیان فکر

ايتديلر هر نوع مصارف حقنده مساعده لرينى و يروب و يرمامكه باشلاديلر و بونلردن بعضيلرى : « تخصیصات شاهانه » بختده ، مقدار تخصیصاتك اون بيك ايرايه تنزيلي طلبنى مصرأ بيان ايلديلر . هر نوع وارداتك جايسته و مصارفك اجراسنه مأذونيت ملت و كيللرى طرفندن و يرييله جك ايسه ، بوحق نهايت بورايه قدر وارايلير ؛ واقعاك صوك حدى اولغايه برابر ، البته حق بورالره قدر قابل توسعده ؛ نته كيم ۱۲۹۳ و ۱۲۹۴ مبعوثان اجتماعلى بو خصوصده اولدقچه كوروتليل اولش ايدى ؛ فقط ، بوكوروتيلرك عاقبتى مع التأسف بك شمر اوله مادی . سلطان عبدالحميد ثانى ، محققك زياده پارلتو اعضاسنك كندى شخصنه و تخصیص منافع ذاتيه نه طوقومغه باشلا دقلىرى كوردى كندن اعتبارأ ، فنا برفكره صاپلاندى و پارلتويى طاغيتمنه قرار و یردى . پارلتو طاغيلى ؛ بودجه حقوق اونوديدى ؛ افراد مكلفه ايسه لر ، آرتق طلب ايديلن و يركيلرى ، غير مشروع و قانونى عدايده رك رد ايدر و تأديه ايتزل ايدى ؛ فقط ؛ مكلفين بويله بر حقه مالك اولدقلىرى بيلمورلر ايدى . مملكتك غالبا هيچ بر طرفنده و يركى و يرمامكه تشبث ايدرك ، بودجه حقك نرده . قالدغى صورمغه تشبث و جرأت ايدن يوق ايدى ؛ چونكه ، بودجه حقى كيمسه — غالبا ! — آكلامامش ايدى .

سلطان عبدالحميد ثانى ۱۲۹۶ تاريخنده پارلتوسز بر بودجه ياپديرمغه چالشمش وينه بوسنه لرده مجلس مبعوثانده برأى مذاكره حاضرلنش اولان بر قاچ كوزل نظامنامه يى آلتى اوستى كسيروب سقط ايتدكدن صكره ، اعلان ايلش ايدى ؛ قانون اساسى موجود اولديغى ، حاكميت مليه بركره اعلان و بودجه حقى تصديق ايلديكى حالده ، ۱۲۹۶ سنه سندن ۱۳۰۴ سنه قدر — پارلتو قايالى اولديغندن — بودجه ياييله رق اعلان ايدلمكه لزوم كورولمور ؛ ۳۰۴ ده و صكره ۱۳۱۳ ده برر آلداديغى بودجه ياييلمور و صكره لرى « بودجه » كله سى بيله مطبوعات ستونلر نده منع ايديلمور .

دور عبدالحمید ٹانینگ متزاید آرٹان سوء استعمالات و اسرافات مالہ بنہ قارشو تنور و تیقظ ایدن دماغلرده حاصل اولان کین و نفرت و حس مخالفت یواش یواش بر جریان انتظام آلیور و کنج ترکر ۱۳۰۸ - ۱۳۱۰ سنہ لرنده پارسنده و دیگر بعض شهر لرنده وجوده کتیردکاری « اتحاد و ترقی » جمعیتک حرکت و مقصد پروغرا منده « بودجه توازن » تأمین نرومندن بحث و اویاہ بر نقرده عظیم اهمیت عطف ایلور لر . کنج تورک حرکت سیاسیہ سی ، واسع بر حرکت اجتماعیہ بی احتوا ایتدیکی جہتہ ، ویرکو و بودجه حقنہ بوراده شایان اولدینی اعمیتک عطف ایلدنیسی بالطبع غیر ممکندر . واقعا پارسده انتشار ایدن جرائد عثمانیہ دہ : وقت و زمانہ مأمورینہ و متقاعدین و ایستادواراملہ معاشلرینک ویریلہ می خیفہ و سرای کروختک عظیم معاشلرہ ، تقدماً مکافاتلرہ غرق اولنسی سرائیک اصلاح حساب ویرمیرک دواؤردن پازہ آلمسی ، تشکیلات ملکیدہ حسن اداره بی اخلاص ایدہ جک و جیبہ والیارہ مراجعت و اورا نردن بینہ طوغریدن طوغری یہ باش کتایت واسطہ سیلہ پازہ طلب اولنسی ، ضررہ مکلفینک حکومہ اولان ویرکی بورجلری شدتہ تحصیل ایدیلرک فترایہ اصلا انصاف کو سترنامسی کبی قسماً عملی وایکنجی درجہ دہ مهم مسائل دہا زیادہ موضوع بحث اولتدہ ایدی ؛ یوکا مقابل ، حکومت حمیدہ طرفندن - منظم اولمدینی حالہ - پارلمنتونک مآذونیتی طوبلانیلان پازہ لرک غصبدن باشقہ برشی اولمدینی و بناء علیہ مکلفینک برپازہ ویرمامسی ایجاب ایلدیکی کوریلہ مامکدہ ایدی ، معافیہ پارس و دیگر شهر لرنده کی سربست جرائد عثمانیہ « بودجه حقنہ » دائر افراد وطنده عمومیتلہ ممنونیت بخش بر فکر حاصل اولسی ایچون اولدجه فائدہ لی تحملر آتمش ایدی .

بو تخمک ایلک ثمرہ سی بوندن اوچ درت سنہ اول طربزون ، قسطمونی ، ارضروم اختلال و غلیان ملیرلرنده کورلمش و آرنائودلقدہ

اجرا ايديلىن نمايشلرده براز تظاهري ايتمكه ، باشلامش ايدي . حكومت يازم بوله مدينى جهمته ، يك غير منطقي اوله رق « تكليف شخصى » اسمنده فوق العاده اغير دكسه ده ، اولدجه مزعج برويركى وضعنه تشبث ايتمش و بوندن بر صورتبه استفاده ايتمكه هوسلن مأمورلر يوزندن حكومت مكلفينك شدنه ندرتى موجب اولمش ايدي ؛ بعض يرلره تلغرافخانه لر ضبط ، والير ، متصرفلر توتيف ايديليور ، بوله برويركى طرفزدن تاديه ايديه بكدور دينايور وماين تهديد ايديله رك و ير كينك اقوى ، وعدى آلتيور ايدي . عيبا بو كچي كوچك بيوك خياللره نه نام ويره جكن ؟ !

بالطبع بو حركتلر بيوك و متسدن مائرك يوكسك و نظرى قاعده لره كسب ارتباط ايتمش اولان اختلافلرينه تماما بكره ديه مز ، آنجق شايان دقت حركت اولدقلى و « بودجه حقوقي » اشكار عاليه سنه اساس تشكيل ايتمك استعدادنه بولند قلى ميدانده دز .

۱۳۲۴ روم ايلي حركت انقلابچويانه سنده ده محقق اسباب ماليه بولمق ممكندر . و اتعا بو حركت ظاهر حالده صرف اجتماعى و سياسى بر مقصد تأمينه معطوف كورونمكده ايسه ده ، كرك حركتى حاضر لايان و كرك ايجاب ايدن اساس و كرك حركتك معطوف اولدني هدف صرف سياسى اوله ماز . زمانمز و قوتو شاك هيج بريخي عناصر اقتصاديه دن تجريد ايدرك ، حل و ايضاح ايتمك ممكن دكلدر . ايمدى ، باشقه مناسب بر يرده ايضاحي ده اموافق اولان بوجيته دائر اوزون مطالعات ايرادينه محل كورميه رك ، ديرزكه :

« ۱۳۲۴ حركت انقلابيه سى عيني زمانده بر ضرورت اقتصاديه و ماليه ايدي ؛ بو انقلاب عيني زمانده بر مقصد ماليه معطوف ايدي ؛ افراد وطنه حقوق سياسيه دن صكره ، حقوق ماليه تأمينى بو حركت ايچنده همان اك مهم ركنى ، عنصرى تشكيل ايدييور ايدي . فابراداره ماليه ايله سوق اوانان مملكتك نه عذاب و الم چكديكي ، نه لردن محروم قالدني ، ايني بر دوره ماليه يه كيرن قطعاتك نه صورتبه امرار عمر ايله يكي ، نه كچي حقوق ماليه يه

مالك ويا مالکيه مستعد اولديغى ۱۳۲۴ حرکتته اشتراك ايدن کيمسه لره .
 وطنك باشقه قىمنده بولان کيمسه لردن پك چوق کرده دهازياده معلوم ايدى ! «
 حاصلی دوره مشروطيتك بتكرار تأسسيه ، بودجه حقى افكارى
 شمدى ۱۲۹۳ دوررسندن باشقه بر صورتده جلالتماس اوله رق ميدانه
 چيقدى ؛ مملكتك بودجه سندن علاقه ار اوليان کيمسه قالمدى ؛ پارلمتوده اك
 اتشلى مذاكرات بودجه اوزرينه جريان ايتكه باشلادى . بوندن ماعدا ،
 مملكتده بر شامت آتیه ظهورينه سبيت ویرنینه بودجه دیدى قودیلری
 اولدی .

۳۱ مارت حادثه سنده اسباب وعناصر اقتصاديه نك مهم بررول اويناديغى
 كلامق ايچون انسان چوق زحمت چكمز ؛ پارلمتوده بودجه مذاكراتى
 كمال شدتله جريان ايتديكى وخاندن سلطنت ايله اعضاى خاندانك تخصیصاتى
 موضوع بحث اولديغى زمان ، وقعه نك حدوتى انسانك درجه كافيه ده نظر
 دقتى جلب ايدر ؛ بوخصوصده ، تحقق ايتش برطاقم حقایق تاريخيه اولق
 لازمدر . اونلر بوكونمرك مودوع اماتى ايسده ، يارين ، اوبركون البته
 ميدانه چيقاچقدر . حادثه ده ذيمدخل اولانلرك الدقلرى مكافات نقديه ،
 هر حالده دها بيوك نقدى تمتك جريمه سى اولق اوزره فدا ايدیلیورایدی .
 یعنی ، پارلمتوجه تنزیل اولان تخصیصاتك على حاله قالمسى بعض کيمسه لرجه
 مطلوب ایدی . ملت وکیللری ده بودجه حقنه مالك اولدقلرى ادعاسنده وبوكا
 دائر هيچ برقيد وتحددات طانيه جقلرى فکرنده اولدقلرندن ، اصحاب
 علاقه ومنفعت ايله ملت وملت وکیللری آره سنده ۳۱ مارت حادثه سى ناميله
 بر مصادمه ظهور ایدیور ایدی . بو حادثه ني باشقه درلو ايضاح ايتك
 بالطبع پك کوچدر .

حكاية ايتديكمز سلسله وقوعاتك جريانندن افراد ملت عثمانیه ايچون
 بودجه حقك كوندن . كونه قوتلشديكى كورمكده يز ؛ بوحق شبهه سزكون
 كچدكجه ، دها زياده قوتلشه جكدرد ؛ فقط بولنديغمز شو كونده افراد وطن

عثماني ايجون، اوروپاده اكلاشديني وجهله، تام بر بودجه حق وارميدر؟
 قانون اساسيمز بوني قبول ايتشميدر؟ واقعا، قانوننرك قبول ايتديكي حقلردن
 مهم اولان برشي ارانير ايسه؛ اوده ملتك كنديسك حقني بيلهرك
 ارامقده كوندن كونه شدت وعزم كوسترميدر؛ عثمانلي قومي بوكون
 بودجه حقنك نهديك اولديغني ايني اكلامشيدر؟ كون كچدكجه بو حقني
 نظرنده دهازياده وضوح كسب ايدسيورمي؛ علي العموم طبقه كيشفه خلقده
 ومنور افراد آرمسند بودجه حقنك نهديك اولديغنه علاقه دار اولانلر
 زياده لشيورمي؟ بومسئله لرك حلي بالطبع تطيقات ونتيجه اعتباريله دها
 مهمدر؛ فقط مع التأسف، بزم موضوع بحث ومقصدمز بو مهم عملي
 مسئلهر دكلدر؛ بلكه صرف نظري اولان بجنر؛ اوحالده بزجه حل
 اولنه جق مسئله شودر: بوكونكي حقوق موضوعه مزه نظراً، بزده
 ملتك مصدق بودجه حق وارميدر؟

قانون اساسيمزده: ۲۵ ماده: «بر قانونه مستند اولدججه ويركي
 ورسومات ناميله ونام آخرله هيچ كيمسندن بر اچقه آئنه مز.» ۹۶
 ماده «تكاليف دولتك هيچ برى بر قانون ايله تعين اولمديججه، وضع
 وتوزيع واستحصال اولنه ماز» ۹۷ ماده: «دولتك بودجيسي واردات
 ومصارف تقيرييه سني ميين قانوندر. تكاليف دولتك وضع وتوزيع وتحصيلي
 امرنده مستند اوله جني قانون بودر.» ۹۸ ماده «بودجه يعنى موازنه
 عموميه قانوني مجلس مبعوثانده تدقيق وقبول اولنور.» ۱۰۰ ماده: «بر
 قانون مخصوص ايله معين اولدججه، اموال دولتدن موازنه خارجنده
 صرفيات جائز اوله ماز.» دينليور. ايشته بومواد قانونيه وكلاي ملته
 وبانتيججه ملته عظيم حقوق ماليه تأمين ايدسيور.

واقعا بوندن صكره، اوستريا قانون اساسينك ۱۴ ماده سنه وروس
 قانون اساسينده موجود ماده مخصوصه يه مشابه اوله رق، بزده ده ۱۰۲ نحي
 ماده موجوددر: «موازنه قانوننك حكمي بر سنيه مخصوصدر؛ اوسنه نك

خارجنده حکمی جاری اوله ماز. آنجق بعض احوال فوق العاده دن طولانی، مجلس مبعوثان موازنه یی قرارلاشدیر مقسزین فسخ اولوندیغی حالده، حکمی بر سنه یی تجاوز ایتمک اوزره بر قرار نامه ایله وکلای دولت بااراده سنه سنه سابقه موازنه سنک جریان احکامی مجلس مبعوثانک کله جک اجتماعه قدرتمید ایدر لر. «نقط بزم بوماده مزایله روس ماده قانونیه سی آرهنده آز چوق تفاوت واردر؛ روسلرک کی پک شدیددر؛ بزم بوماده مزده افراد ملت ایله وکلای ملک، بودجه حقنه حیله کارانه برباله اورمغه اولدجه امکان بخش ایتمکده وبوخصوصده وکلای دولته، حکومت عظیم صلاحیت ویرمکده در. بونکله برابر، شیمدی بزده کرک وارداتک جیایته وکرک مصارفک اجراسنه — هیچ برتیدوشرطه لزوم اولمیه رق — مساعدنه اعطاسی حتی صورت غیر منحصربه مبعوثان مائه ویرنش وبوحق، مجلس مبعوثانک برنجی وایکنجی اجتماعنده کی مشوار عملی ایله بانقل قوتلشهرک حیات مشروطیتده یرنجی کندی کندینه بوناشدر. اساس بالنظریه بعض نقطه لرده قسماً تحدید ایدلمکده ودیکر بعض تحدیداته اوغراق استعدادی ده کوسترمکده در، آنجق اونلرکده یواش یواش اصلاح ایدلمی قابل وحتی بونلر اساسه نظر آ پک سهیلدر. نه کیم قانون اساسی تعدیلاتی میاننده بوجهتلره دخی دقت ایدلمکده اولمی آیرینجه بادی ممنونیت بر تثبیت ترقی پرورانه عد ایدلمکده سزادر.

Le droit budgétaire

بودجه حقوقی ومنشأ

بودجه نك قنده ولزومه دائر ایراد ایدیلن منالعات، تاریخ اقوامده بودجه نك نه قدر عظیم رول اوینامش اولدیغنی بزده کوستره بیلیر. برملکندن واردات و مصارفک جبات و صرفنه مأذونیت اعطاسی قدر ملت ایچون نیوک بر حق و امتیاز یوقدر؛ لکن، بوبیوک حق اکتساب ایچون،

اقوام مختلفه بعضاً قانلى ، بعضاً براز سكونتلى برچوق مبارزاتده بولمقدن فارغ اوله مامشلدرد . دوره مدنيّت ايلريلدجه ودها ياشلى متمدن ملترك بودجه تاريخى دهآ آز متمدن تاجدارلر اياه نجيا وعوام وافراد طرفدن آكلاشيلدجه ، مجادلات و مجاهداته متقابلاً دهآ آز لزوم كورولمش ، انكلمترده اولان قانلى صحيفه لر هر يرده تكرر ايتامشدر . فرانسه دهآ قولايقله ، آلمانيا ، آوستريا ، ايتاليا ، روسيه ديكر بر طرزده بودجه حقنه نائل اولمشلدرد . ممالك شرقيه دده بودجه حقك تأسس ايتى ، عظيم ضايعات انسانيه ني وسنه لرجه تمتد مجادلاتى استلزام ايتامشدر . چونكه عمومى حركت مدنيه ك نه جهته متوجه اولدينى تحقق ايتديكندن اعتباراً . شرق حكمدارلر لوده غرب قومشورينك مسلك استلاخويانلرينه ميل و متابستدن باشقه چاره اولمديغنى كورمشلر و قولايجه « بودجه حقى » دوره قانونيه سته كير مشلدرد .

هر يرده تأسس ايتديكى كوريلان بومهم حق كيهه عائددر ؟ بو حق نره دن استعاضا ايديبور ؟ بو حقه تمامى نائيت اياه ادامه سنى تأمين ايدده جك اسباب و وسائل نه در ؟ بودجه تاريخى حقنده كى آلدیغمز معلوماتى متعاقب بوسؤلره جواب ویرمك لازمدر . بودجه حقك مستند اولدينى تأسس ايتي بيلنمز ايسه ، « بودجه » يه دائر بوندن صكره سويلنه جك قاعده لر بالايىع نأيدسز سوزاردن فرق سز قالير .

« واردات و مصارفات عموميه ني ماتك و كيللرى تصديق و قبول ايدر » قاعده سى مدنى ملترك انفرادى دماغنه پك درين يرلشمش بر فكردر . واردات و مصارفك ماتجه قبول و تصديق كويا الك عادى حقوق طبيعه دندر . دولترك قوانين اساسيه بنده اوتهدن برى بو حقك قبول ايدلمش اولدينى و موجود بولدينى عادتا ظن ايديلير ؛ بو جهته ، زمانزده ماضى ني قارشيديرمغه ، بر زمان احوالك نصل بولنديغنى آكلامغه حاجت حس اولماز . و بونى بيلمكه تمايل كوستريشز . فقط ، بز بوندن اولجه بو حقك

اكتسابی ایچون اقوامك نه لر چكیدیكنی كوردك ؛ دیمك ، بوحق یكى
تشكل ایتیش وزمانا كسب قوت ایدرك بوكونكى حالته گیشدر . امدی ،
بوراده برآز طوره بیلیر و بودستوركه نه ایچون طوغری اولدیغی کندیمزه
صوراینلیرز :

« واردات و مصارفات عمومیه یی وکیلری واسطه سیله تصدیق ایتك
نه ایچون ملته عائد و راجع برحقدر . ؟ »

بوسؤاله چوق زمانلر شویله جواب ویریلیر ایدی ؛ « ویرکیلری ملت
اوده دیکی ایچون ! » فی الحقیقه بارثقیل تکالیفی اوزرلرنده طاشیان افراد
مملکتدر ؛ یکنظرده پك منطقی اولان برحکم و قیاس ایله ، شویله دیمك
قابل اولور :

« مادامکه ویرکولری مکلفین تأدییه ایدیورلر ؛ پاره یی ویرن آزچوق
صاحب امر ونهی اولور . یعنی ، مکلفین ویرکولرك تزیید و تحصیل و جایتنه
و مصارفك اجراسیله هانکی جهته تخصیص ایدیله جکنه دائر رضالری
اعطایه مأذون و صلاحیتدار اولمیدرلر . مکلفینك کیسه لری آچیق اولدیغندن
طولاییدرکه ، دولت ادامه حیات ایدیور . بوكیسه صاحب لری پاره لرینك
نه یه کیتدیكنی و کیده جکنی بیلملی و ویردکلری پاره سییله بوحقه ،
حق امر ونهییه صاحب اولمیدرلر . لسانمزده موجود « پاره یی ویرن
دودوکی چالار » ضرب مثل عامیانه سی بورایه قابل ضیقدر . افرادك
بودجه حق پاره ویردکلرنندر ! »

لکن ، بوحکمى قابل مناقشه عدایدنلر پك چوقدر ؛ مثلاً
« رهنه ستورم » دیور :

« ویرکیلری تأدییه ایدن انرا ددر . لکن ، تأدییه ایتکه انسان حق
قازاناما ز ؛ بورجه عائد مبالغك قبول و تصدیق مقداری حتی - حتی
بودجه بمشده ده - بوصورتله تأسس ایده مز . اگر مجرد تأدییه دن
طولانی ، بودجه حقنه مالکیت لزومی ادعا ایدیلیر ایسه ، بوحالی

تكذيب ايدەجك برچوق مثالر بولمق ممكندر . مثلاً ، اجنبى بر تاجدارك حكمتى آلتندە مغلوب و محكوم بر قوم ويردكيليرنى اوددر . لكن بونلرك مقاديرى كندى تعيين ايدەجكي ادعاسندە نصل بولنە بيلير ؛ مثلاً ناپوليونك ۱۸۰۶ فتوحاتى متعاقب : وسفاليا ، پروسيا ، هانوره قطعەلرى ناپوليونك جنراللرندن قلاق وديكر برينك تحت اداره سنده ايدى ؛ عادى و فوق العاده ويركى ناميله باره طويلانديقتندە بورادە كي اهايلدن كيمك عقلنە بوسوزلر ، بو نظريە كاير ايدى ؛ كلسه بيله ، برشى سونللك كيمك حدينه دوشر ايدى ؛ تحصيل ايدلمكدە اولان ويركيلردن طولاي شقشفه ايدلمكندە دن جسارت ايديله مزدى ؛ چونكه ، حاكيت ناپوليونە عائد ايدى ؛ بونك ايچون ويركيلرى دە ناپوليون كندى ارزوسنە كوره تعيين ايلر ايدى . »
 رەنەستورم ايچون واردات ومصارفە ماذونيت اعطا حق قانونيسى افرادك تأديە تكاليف ايتلرندن نشأت ايدەمز ؛ بودجه حقك اساسنى براز دها يوكسكده اراملى : بودجه حقى مملكتدە حاكيت حقنە مالك بولنقدن نشأت ايدر .

بوفكره نظراً ، متمدن مائلك بودجه حقى حاكيتلرينە ربط ووصل ايتمك لازمدر ؛ فى الحقيقه ، زمانمزده افراد بودجه حقنە مالك اولورلر ؛ زيرا ، حاكيت عامه جارى اولان يرلردە ملت بودجه حقى دە قازانمشدر ؛ حقوق اساسيه سى اىي ترصين و تحكيم ايدلين وعامەنك حاكيتى قبول اولنماش بولنان مائلدە بودجه حقوقي - مشروطيت جارى اولسەدە - جهت جهت محدوددر . اجنبى بر حكمدارك زير تحكيم وتجيرى اتندە بودجه حقى نصل اولەمازايسە ، ملتك حاكيتى هيچ طائميان و حاكيت عامه يي تحديد ايدن تاجدارلرك اداره سى اتندەدە بودجه يايلاماز ؛ ياخود ، ملتك بودجه حقى آنجق محدود اولەرق جارى اولور . بورادن آكلاشيله بيليركه ، درجه درجه حاكيت مليه ارتدقچە ومشروطيت قواعدى حاكيت مليه اساسنە كوره اصلاح وتقويه ايدلجكە ، بودجه حقى دە محكمشير و تام

قوتی اکتساب ایلر. ذاتاً تاریخ بو حقیقی بزه کو سترمکده در .
 قرون اخیره ابتدالرنده کی ایلک دوره تاریخیه بجه : حکومت
 جدید بو زمانلرده حکومت نمیا حاله کثیر ؛ یا خود حکومت مظالمه و یا
 حکومت مستبده دیدیکمز شکلی آلیر . ایشته ، بو صیرالرده دونلرک
 بودجه معاملاتی تسویه ، سنوی واردات و مصارف ماحوظه لرینی تعیین
 نمیا مجلسارینه عائد ایدی ؛ بومسائل یا اوراده حل اولونور و یا خود یالکز
 قرال طرفدن برامر اوزرینه قرارلشدیریلیر ؛ موازنه حسابیه لر یا بیلیر
 ایدی . نتیجه دائماً بر اولتی لازمدر : حاکمیت کیمه عائد ایشه ، هانکی
 صنف و شخصده تمرکز ایتکده ایشه ، اونلر بو حقدن استفاده ایدر ،
 بودجه یی ترتیب ، تصدیق و اجرایه مأذون و صلاحیتدار بولونورلر . امدی
 ملت ، افراد وطن ، تأدیه ایتکده اولدینی ویرکیلرک مقداری تعیین
 و مصارفک صورت اجرایی اراءه ایتکده حق صاحبی دکلدز .

حکومت مطلقه اصولی ترویج و بیکا قواعد مشروعه تعیین ایدرک
 بودجه حقیقی یالکز بر شخصه منحصر کوسترمک ایستیلر ، ماضیدن
 و بعض احکام و اعتیادات دینه دن قوت آلمغه چالیشیر و دیرلراییدی :

« مادامک بر قرال وارد ؛ تبعه نک جان و مال و ناموسی بوتاجدارک
 کفایتی آلتده در : تبعه اونک امر و قومانداسی تحتده مطیع اولمایدز .
 ویرکی طرح و جبات ایتک قرائه عائد بر حق صریحدر . یالکز ، قرائلر
 دخی طرح ایتدکلری ویرکولری معتدلانه طوبلارلر . بو خصوصده قواعد
 معقوله و معتدله ره رعایت اونلره توجه ایدن و علی الاکثر اونلر طرفندن
 ذاتاً رعایت ایدیلن بروظیفه در . »

انکلتزه و فرانسه بودجه حقوقی تاریخندن بیث ایتدیکمز صره لرده
 کوزولشیدی : بعض مؤلفین و قرال حقوقی مدافعینی قرائلرک یر یوزنده
 وظائف و حقوق وکالت الهیه صاحب اولدقلرینی ادما ایتکده درلر .
 ممالک شرقیه دهه بویه بر جریان افکار موجوددر . بومسلکه سالک

اولانلارك دستورى - خرىستان مملكتلرنده - شو جلهدن عبارتدر :
 « قىصره عائد اولانى قىصره ويرملى ! » بودوشونجهلرك تاريخامصدق
 اولمدينى بيان ايدن « رهنهستورمه » كوره : هر زمان بو حق ملتۀ عائد
 اولمق لازمدر ؛ نه كيم اويله دنخى اولمشدر ؛ انجق استثنائى دورلرده افكار
 استبداديه ومطلقه انتخابى تحكم وتجبره امكان بولمشار ، قوت قزانهرق
 انفاذ حاكميته باشلامشدر . بوسايده افكار خلق استفسار ايدلمديكى حالده ،
 ويركى وضع وجبايت ايدلمشدر . بويله دورلرده بالغاي جبر وتحكم ايله
 صدائ ملت بوغولمش ، آغز لره كليد اورولمش وخلق ، تبعه اسيرلركي
 اداره ايدلمكه باشلامشدر . فقط بالآخره افراد وطن حاكميتنى قزانمش
 وويركو حقى ائنه آلمشدر .

بودجه حقى ويركى ویرلديكندن ايلرى كئديكى كچي ، تأديه ايديلن
 ويركى نسبتدهده اجرا واحراز ايديليور . بلكه انسانك حائر اولدينى
 حاكيتى نسبتده بودجه حقى آرتيور . يالكز بعض مملكتلرك قانون
 اساسلرنده انتخاب حقى ايچون ويركى اساس قبول ايديلهرك ، برحددن
 اشاغى مالى وويركيسى اولانلر نه انتخاب ايتك ونه انتخاب ايدلك حقى
 احراز ايدميورلر . بوكچي مملكتلرده استثنائى اولهرق بودجه حقى تأديه
 تكاليفله توافق ايديور . كذلك حقى انتخاب متزايد (*Vote plural*)
 جارى اولان يرلردهده حال بويلهدر . يعنى ويركينك مقدارى ، انسانك
 حقوق حاكيتنى كوسترمك ايچون اساس اولهرق قبول ايدلمشدر . ايكي
 كره فضله ويركى ویرن ايكي راي انتخابه ، اوچ كره فضله خزينه تكليف
 تأديه ايدن اوچ رايه الح مالك اولور .

بناء عايه مقدار تكليف بودجه وبودجه حقى ايچون حائر تأثير عد
 ايديلهرك بر حالده بولنديرييور .

فقط عمومى انتخاب حقوقه مالك اولان محالرده : هر فرد مملكت ،
 نه قيمتمده صاحب ملك ومال اولور ايسه اولسون ، ويركيسى ايسر بولنسون

ایست بولمنسون، مساوی درجه‌ده حق حاکمیت مالکدرا . مساوات بشر و مساوات حقوق معنای تامیله قبول ایدیلنجه : ویرکینک تصدیق و تأدییه‌سی، مقداری آراشدکی نسبت تماماً غائب اولور . خزینیه‌چوق پاره ویرن، آز ویرن، حتی هیچ ویرمین مساوی درجه‌ده حقوق خاکمیت مالک اولدقلری کی مساوی درجه‌ده بودجه حقوق‌دنده استفاده ایلرلر . مملکتک مقدرات مالییه‌سی حقتده حائر تأثیر اولوق ایچون زنکین، مالی اولوق لازم گلر، منتخب اولوق کافیدر . بوق ذاتاً هرکس ایچون یکنسقدر . چونکه منتخب اولوق صفقی، ثروت ایله تأدییه تکلیف شرائطدن آزاده اوله‌رق هرکسده بولونور .

برآز دها ایلری یه کیتک ممکندر : خزینیه هیچ برشی ویرمین و حتی ویرمکن ماعداییه جککی، ایچه جککی خزینیه دن الان فقیر و حکومت صیرتنده سکن، غذا تدارک ایدن، خسته خانه‌لرده، مؤسسات خیریه‌لرده صدقه عافیت جمعیت اولوق اوزره بله‌نیلن فقرا، ضعفا بالجله افراد وطن کی انتخاب حقی محافظه ایلرلر . بناء علیه، رأی انتخابلری ایستدکلری کی ویره‌رک بونلرده بودجه‌نک ترتینه اشتراک ایتکده‌درلر . فقیر متخیلر یالکز بودجه‌نک مصارف قمنده علاقه‌دار درلر ؛ یعنی اونلرک وضعیتی ایله علی‌العموم مکلفینک، خزینیه ویرکی ویرن کیمسه‌لرک منفعتی آرمندن برضاد و تعا کس واردر ؛ بویله اولدینی حالده، فقرا ایچون بودجه‌یه اشتراک حتی جاری اولور . بوحالی برنوع انراط وجریحه اجتماعی کی کورنلر یوق دکلدرا ؛ فقط بوجهت بودجه مباحثه بالطبع تعلق ایده‌مز .

حاصلی دییه‌بیلیرز :

«مشروطیت جاری اولان مملکتلرده جمعیتک هر فردی حائر اولدینی حق حاکمیتی نسبتده بودجه حقتدن استفاده ایدرک احوال جاریه مالییه اجرای تأثیر ایتک صلاحیتده‌در .»

لئون ساي ، بودجه حقك حاكميتدن انبعاث ايتديرلمسنة طرفدار بولونمور وبوبابده شوپولده اعتراضانده بولونمور :

« بودجه حق بوحالده ره غاليه ، برحق اولور ؛ يعني ، حكم ايتك حقك نتيجه سي اوله رق بودجه حق تشكّل ايدر واوكا استناداً افراده وبركي طرح اقتداري قازانيلير ايسه ، غريب برنتيجه يه واريابر : امدى موقع انتداره صعود مبارزه سي يالكز ديكرلرينك صيرتته وبركيلري يوكلكمك مقصدينه مبتى اولمق ايجاب ايدر . ذاتاً بوتيجه يه كيديلديكي ايمايدين وحتى بونى بردستور كي قبول ايتك ايساينلرده واردر : حكم وقوت النده اولان كيمه عالمك كيسه نه صاحب اولور واولميدر . بوحالده غالبلر غاصب اولورلر ؛ مغلوبلر كده صويولسي قولايلاشديرلش اولمق لازمدر . بونك نه قدر معناسز اولديني ميدانده در . عدالت وحقانيت بواساسه كوره بوش لافدن عبارت قاله جقدر ! »

ايشته بوكي سوء تفهملره سبب اولمق احتمالندين طولاني ، لئون سايجه بودجه ني ببتون باشقه نظر ايله كورمك وبودجه حقى مجرد برحق بشره ربط ايلماك ايجاب ايدر . بودجه حقى وجوده كتين ضرورت تاريخيه ، انسانلره تايمين ايتديكي حقوق اساسيه ارسنده يالكز بودجه حقى مستقل وآريجه تايمين واحضار ايتماشدر ؛ بناء عليه بودجه حقى ديكر اساسى حقوق انسانيه دن تفريقه واوكا مخصوص بر سبب تعينه اوغراشمق پكده طوغرى اوله ماز .